

TƯ LIỆU VỀ CUỘC ĐÀM THOẠI GIỮA N. CEAUSESCU VÀ I.K.JEGALIN (12-1965)

ĐÀO TUẤN THÀNH^{*}
(Dịch và giới thiệu)

Lời giới thiệu

Đến thập niên 60 của thế kỉ XX, công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Liên Xô và các nước Đông Âu bên cạnh việc đạt được nhiều thành tựu quan trọng có ý nghĩa thì vẫn còn tồn tại những hạn chế về mô hình, cách thức xây dựng chế độ xã hội mới; mối quan hệ giữa Liên Xô và các nước trong phe xã hội chủ nghĩa nói chung, các nước Đông Âu nói riêng vẫn còn khá nhiều bất cập, làm hạn chế sự phát triển của chủ nghĩa xã hội thế giới và sự đoàn kết trong nội khối. Sự chia rẽ giữa Liên Xô-Nam Tư trong thập niên 50 của thế kỷ XX, biến cố ở Hungari và Ba Lan năm 1956, sự bất đồng giữa Liên Xô và Trung Quốc trong nhiều vấn đề, v.v... tất cả đã thực sự là những vật cản của sự phát triển. Với Liên Xô, việc Brêghionhép thay Khorutxốp đảm đương chức vụ Bí thư thứ Nhất Ban chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản (BCHTWDCS) Liên Xô vào tháng 11 năm 1964, đã có tác động quan trọng đến chính sách đối ngoại của Liên Xô nói chung, mối quan hệ giữa Liên Xô và các nước Đông Âu nói riêng. Với Rumani, ngày 19 tháng 3 năm 1965,

Nicolae Ceausescu trở thành tân Bí thư thứ Nhất BCHTWDCS Rumani. Trong mối quan hệ với Liên Xô, Nicolae Ceausescu đã tìm cách hạn chế bớt sự chi phối của Liên Xô trong các công việc đối ngoại và đối nội của Rumani. Chỉ riêng trong năm 1965, đã có tới 23 cuộc tiếp xúc và hội đàm giữa đại diện lãnh đạo các cấp khác nhau của Liên Xô và Rumani, cho thấy rõ sự quan tâm của lãnh đạo hai nước đối với sự cải thiện mối quan hệ song phương.

Năm 2005, nhà nghiên cứu Constantin Moraru, công tác tại Viện Lưu trữ Quốc gia Rumani đã cho công bố trên *Dosarele Istoriei* (Những Hồ sơ Lịch sử) số 9 (109), biên bản ghi lại cuộc đàm thoại cuối cùng giữa Đại sứ Liên Xô tại Rumani, I.K. Jegalin (nhiệm kỳ 1960 - 1965) và Nicolae Ceausescu, trước khi I.K. Jegalin lên đường về nước nhận nhiệm vụ mới. Nội dung cuộc đàm thoại không chỉ cho thấy nhiều vấn đề trong mối quan hệ giữa Liên Xô - Rumani, mà còn giữa Liên Xô với các nước xã hội chủ nghĩa khác, đặc biệt là với Trung Quốc, một số khía cạnh trong quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội, quan niệm của Rumani

^{*} PGS.TS. Khoa Lịch sử - Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

về cuộc Chiến tranh Việt Nam. Chúng tôi xin lược dịch và giới thiệu để qua đó làm phong phú thêm những hiểu biết về chủ nghĩa xã hội thế giới trong thế kỷ XX.

Nội dung cuộc đàm thoại

"*Biên bản về cuộc đàm thoại giữa Đại sứ Liên Xô I.K. Jegalin và đồng chí Nicolae Ceausescu ngày 24 tháng 12 năm 1965*" (1).

"Tham dự cuộc gặp mặt còn có đồng chí Andrei Păcuraru, ủy viên BCHTWDCS Rumani, Trưởng Ban Đối ngoại Trung ương.

Cuộc đàm thoại diễn ra lúc 13 giờ, kéo dài khoảng 55 phút.

I.K. Jegalin: Đã đến thời điểm phải từ biệt đồng chí. Khi mới gặp nhau, mọi người đều vui mừng, nhưng khi chia tay, ai cũng cảm thấy buồn. Nhiều công việc chung đã được làm trong nhiệm kỳ của tôi, vì thế tôi cảm thấy rất khó khăn khi từ biệt đồng chí, song tôi là một người lính của Đảng nên phải chấp hành mệnh lệnh của tổ chức.

Tôi có thể nói gì về những việc này? Theo ý kiến chủ quan của tôi, tôi có thể hãnh diện và đầy cảm xúc khi nói rằng, nhiều việc tốt đã được làm trong nhiệm kỳ của tôi, rằng nhân dân Rumani anh em đã đạt được nhiều thành tựu trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội. Tất nhiên, phải vượt qua rất nhiều khó khăn, đạt được những thành tựu lớn. Trong 5 năm vừa qua đã diễn ra sự chuyển đổi lớn lao; những thành tựu quan trọng đã đạt được trong lĩnh vực công nghiệp, nông nghiệp, khoa học, kỹ thuật. Đó là kết quả sự lao động của các đồng chí. Đó là một sự tiến lên. Báo cáo cuối cùng của các đồng chí về sự cải thiện trong công tác nghiên cứu khoa học thật sự là ấn tượng. Khoa học Rumani sẽ ngày càng phát triển và sẽ đạt được thành tựu to lớn hơn.

Tạm biệt đất nước của các đồng chí, tôi mang trong mình tình cảm nồng ấm, mà tôi sẽ truyền đạt nó tới ủy ban Trung ương và nhân dân Liên Xô. Giữa chúng ta tồn tại một tình bạn mạnh mẽ nhất, tình anh em, không có sự ngoằn ngoèo, đó là một con đường thẳng, Mácxít-Lêninít, mà Đảng Cộng sản Rumani luôn kiên định. Tôi cho rằng Đảng Cộng sản Rumani, ban lãnh đạo Rumani, các thành viên của ủy ban Trung ương và nhân dân Rumani đã làm được nhiều việc. Công lao của đồng chí là rất lớn. Với những cảm nhận đó khi rời Rumani về nước, cá nhân tôi rất hài lòng khi nói về nhiệm kỳ công tác 5 năm của tôi ở Rumani. Trong hồi ký của tôi, tôi sẽ ghi lại những việc tôi làm ở Rumani trong 5 năm. Tôi coi như là một sự hãnh diện khi nói rằng tôi đã trải qua một kế hoạch 5 năm ở đây, cùng xây dựng chủ nghĩa xã hội với các đồng chí. Tôi đã kết bạn được với nhiều người trong những năm tháng này. Tôi xin trân trọng cảm ơn đồng chí từ trái tim, sự ủng hộ quý báu của đồng chí đã giúp tôi triển khai vào cuộc sống những sứ mệnh mà ủy ban Trung ương Đảng Cộng sản Liên Xô và Chính phủ Liên Xô đã giao phó cho tôi. Hàng ngày, tôi đều cảm nhận được sự giúp đỡ lẫn nhau. Chúng ta đã gắn kết tình hữu nghị giữa hai Đảng và nhân dân hai nước.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Tất nhiên rồi, vẫn xảy ra chuyện mọi người gặp nhau rồi chia tay.

I.K. Jegalin: Chúng ta là những người lính của Đảng và cần phải phục tùng mệnh lệnh của Đảng. Những năm mà tôi công tác ở Rumani thật tuyệt vời. Vì thế, đọng lại trong tôi là những ý nghĩ tốt đẹp.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Đúng vậy, một kế hoạch 5 năm thực sự đã diễn ra; công nghiệp phát triển, việc tập thể hóa

nông nghiệp hoàn thành. Như vậy, đồng chí đã tham dự lần thứ hai trong việc kết thúc tập thể hóa nông nghiệp.

I.K. Jegalin: Hôm nay, khi tôi gặp đồng chí Drăghici, tôi đã kể cho đồng chí ấy nghe một câu chuyện: Vào năm 1961, khi tôi đến Rumani, tôi đã thăm Timisoara (2), tôi đã nhìn thấy một người nông dân đang làm việc trên cánh đồng với con ngựa của ông ta. Tôi nhớ lại rằng hình ảnh này cũng từng tồn tại ở đất nước chúng tôi một thời. Tôi đã hỏi người nông dân: "Cứ thế này liệu có khó khăn quá không ông?" Người nông dân đó đã trả lời tôi rằng: "Vâng, rất khó khăn". Khi đó, tôi lại hỏi ông ta tiếp: "Tại sao ông lại giữ mảnh đất của mình một cách riêng rẽ, không phải tốt hơn nếu ông tham gia nông trang?". Ông ta liền trả lời: "Đúng là vào nông trang tốt hơn; những người vào nông trang họ đã xây được nhà, họ mua các đồ dùng tiện nghi trong nhà, thậm chí mua cả máy giặt". Sau đó tôi đã bảo với người nông dân đó là: "Còn ông thì sao? Nếu làm riêng rẽ, ông thu hoạch được gì cho mình?". Người nông dân đã đáp lại tôi rằng: "Sau khi tôi sửa cái cày, mua bộ lốp xe, mua thức ăn cho con ngựa, tôi chỉ còn đủ tiền mua bột ngô làm thức ăn cho mình". Khi đó, tôi đã hỏi ông ta: "Vậy thì tại sao ông lại không vào nông trang?". Ông ấy đã trả lời tôi rằng: "Tôi sợ. Vì sao tôi sợ ư? Tôi sợ, nhưng bản thân tôi cũng không biết vì sao tôi lại sợ".

Câu chuyện này cho thấy những khó khăn đối với quá trình tập thể hóa nông nghiệp và sở hữu cá nhân đã ảnh hưởng như thế nào đối với suy nghĩ của người nông dân này. Bao nhiêu công sức đã phải bỏ ra để phá hủy ảnh hưởng của tư sản đối với con người, để cho người nông dân đó hiểu ra một điều rằng, một sự thật là sẽ sống tốt hơn khi sống và làm việc trong các

nông trang. Điều này đã là một cuộc cách mạng lớn lao trong suy nghĩ của những con người.

Khi đồng chí nhìn nhận các vấn đề một cách chung chung, sẽ không nhìn thấy điều gì cả, nhưng khi đi sâu vào tìm hiểu, đồng chí thấy bao công sức mà đảng đã bỏ ra.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Chúng tôi đã phải mất nhiều công sức để có được những kết quả mà bây giờ mới thấy được. Không có tập thể hóa nông nghiệp, chúng tôi không có gì để ăn, có thể chúng tôi đã bị đói.

I.K. Jegalin: Tập thể hóa nông nghiệp đã hoàn thành sớm 4 năm so với dự kiến. Để có được điều đó, một khối lượng công sức khổng lồ đã phải bỏ ra.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Chúng ta cần phải tiếp tục đi, chúng ta cần phải tiến hành tập thể hóa sản xuất nông nghiệp, đó thực sự là những đơn vị kinh tế mạnh.

I.K. Jegalin: Chúng ta là những người cộng sản, chúng ta cần phải hiểu điều này.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Chúng tôi bài lòng cách mà đồng chí đã làm việc ở đây trong 5 năm qua; đồng chí đã tham gia cùng chúng tôi hoàn thành một số việc tốt, đồng chí cũng đã nhìn thấy những khiếm khuyết. Một sự thật là, những kết quả tốt đã củng cố tình hữu nghị giữa hai đảng và giữa nhân nhân hai nước chúng ta. Cũng có những việc mà chúng ta cần phải thảo luận. Tuy nhiên, tất cả đều có thể vượt qua nếu chúng ta khởi động nó dựa trên nguyên tắc Mác-xít-Lênin-nít. Chúng tôi cho rằng đó là nguyên tắc nền tảng của mối quan hệ chúng ta và đó là một nguyên tắc tốt.

I.K. Jegalin: Tất nhiên là như vậy.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Tôi liệu có thể nói điều gì với đồng chí Jegalin? Những gì chúng ta đã làm, nhận thấy được; những

gì chúng tôi đề nghị chúng ta cần làm, tương tự, cũng nhận thấy được. Những biện pháp mà chúng tôi đã thực thi trong thời gian qua đều tuân theo tinh thần mà Đại hội IX đã xác định. Vì thế, những gì liên quan đến công việc đối nội, đến xây dựng chủ nghĩa xã hội, chúng tôi cho rằng đó là những điều kiện để đảm bảo cho sự tiến lên phía trước.

Và những việc trong các vấn đề quốc tế đều đã được biết. Điều mà chúng tôi lo lắng vẫn liên quan đến tình hình quốc tế. Ở Việt Nam, tình hình khó khăn và nguy hiểm. Điều đáng nói là việc các nước xã hội chủ nghĩa đã không hành động một cách thống nhất khiến cho tình hình thêm phức tạp. Tình trạng này trong nội bộ phe xã hội chủ nghĩa đã bị phe đế quốc lợi dụng; thực trạng ở Việt Nam, Indônêxia, Xudăng, và nhìn chung, cho thấy, các thế lực phản động đang củng cố vị trí, lợi dụng sự thiếu thống nhất trong hàng ngũ các nước xã hội chủ nghĩa và giữa các đảng anh em.

Điều chúng tôi lo lắng là việc tái diễn sự luận chiến (giữa Liên Xô và Trung Quốc - D.T.T chú thích), điều này có thể tạo thành những khó khăn lớn hơn. Tất nhiên, rất khó khi nói cần phải làm gì, song, theo quan điểm của chúng tôi, cuộc sống đã cho thấy, sự đối đầu này không giúp được ai điều gì; ngược lại, nó chỉ đem lại sự hủy hoại. Điều cần thiết cần phải bận tâm là, với sự kiên trì trong tìm kiếm giải pháp vẫn có thể giúp ngăn chặn được sự bất hòa/bỏ buộc trong mối quan hệ giữa các đảng cộng sản, giữa các nước xã hội chủ nghĩa.

Tất nhiên, mọi việc bắt nguồn từ nhiều lý do, tồn tại một số lý do đúng đắn, tôi đặc biệt quan tâm đến một số vấn đề; Một số hành động của các đồng chí Trung Quốc thực sự là không góp phần làm sáng tỏ tình

hình. Tuy nhiên, vẫn đòi hỏi một sự cân trọng và chú ý cao độ. Dù thế nào, sau này, Trung Quốc vẫn là một nước xã hội chủ nghĩa, là một nước lớn; Rất đáng để chúng ta cùng nỗ lực nhằm vượt qua thời điểm khó khăn đã xuất hiện trước mặt chúng ta. Một điều chắc chắn là, vấn đề này không thể giải quyết trong vài tháng.

Chúng ta cũng cần nghĩ lại những gì đã từng xảy ra với Nam Tư (3), khi trong nhiều năm, người ta đã bàn luận rất nhiều, dù các kiểu hành động đã xảy ra, đến mức mà chúng ta đã buộc tội lẫn nhau. Từng cho rằng, sẽ tốt hơn nếu xử bắn tất cả ban lãnh đạo Nam Tư. Về phía Nam Tư cũng đã đáp lại lời buộc tội của chúng ta. Trong sự đối đầu căng thẳng này, không một ai cố gắng tìm những biện pháp nào đó để hạ nhiệt cuộc xung đột mà ngược lại đã sử dụng tất cả những gì có thể, kể cả vũ khí để giải quyết mâu thuẫn. Điều này đã không giúp ích gì cả, nó chỉ đem lại cho chúng ta sự hủy hoại. Tuy Nam Tư là một nước nhỏ, song những gì xảy ra vẫn đưa lại thiệt hại cho phong trào của chúng ta. Rồi sau đó nhiều năm, thời điểm khó khăn mới vượt qua được, quan hệ giữa Liên Xô và Nam Tư mới được bình thường hóa. Tuy đã trải qua nhiều năm, nhưng cho đến tận hôm nay, mối quan hệ giữa hai nước vẫn chưa thực sự bình thường hóa hoàn toàn.

I.K. Jegalín: Vẫn còn tồn tại nhiều vấn đề trong quan hệ hai nước.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Tồn tại nhiều việc không bình thường liên quan đến mối quan hệ giữa các đảng. Chúng tôi có mối quan hệ tốt với các đồng chí Nam Tư, cả về phía đảng lẫn về phía nhà nước.

I.K. Jegalín: Trung Quốc không công nhận Nam Tư là một nước xã hội chủ nghĩa dưới bất kỳ một góc độ nào.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Vì thế, vấn đề này tạo ra sự khẫu chiến, còn chúng tôi thì rất bận tâm về chuyện này.

I.K. Jegalin: Vấn đề này thu hút được sự quan tâm của tất cả mọi người.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Chúng ta cần cùng nhau nghĩ và cùng nhau tìm những biện pháp nào đó để không tiếp tục làm phức tạp thêm sự bất hòa, bởi lẽ điều này không đem lại lợi ích gì cho bất cứ ai. Chúng ta cần phải nghĩ thêm, cần phải bàn thêm, chúng ta cần trao đổi quan điểm với các đồng chí khác. Chúng ta cần tìm được loại thuốc phù hợp.

I.K. Jegalin: Tuy nhiên, cần tìm loại thuốc phù hợp cho sự điều trị bắt buộc. Theo như những gì tôi được biết, ủy ban Trung ương của chúng tôi, đảng đã thông qua tất cả các biện pháp, như những gì mà tôi đã thông tin cho đồng chí, song vẫn không đưa lại một lối thoát nào cả.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Có thể vẫn đang chờ đợi những kết quả quá đáng cay. Tuy vậy, khi sự thể đã leo thang đến một cấp độ như vậy thì cần phải kiên trì nhiều hơn.

I.K. Jegalin: Trong bất cứ trường hợp nào, một loại thuốc là sự cần thiết, mà nhờ nó sẽ đưa lại sự thống nhất của chúng ta.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Điều này còn tùy thuộc vào loại bệnh nào, mức độ nặng của căn bệnh đó, và tất nhiên, còn tùy thuộc vào cả người bệnh; một số người thì bình phục nhanh chóng, một số người thì cần nhiều thời gian hơn cho sự phục hồi sức khỏe. Còn xảy ra cả khả năng sau: nếu cho người ốm một loại thuốc quá mạnh, đáng lẽ sẽ giúp anh ta khỏi bệnh thì lại làm cho anh ta ốm nặng hơn. Điều này đúng cả trong y học lẫn trong chính trị.

I.K. Jegalin: Tuy vậy, nếu ai đó ốm 10.000 năm thì là quá nhiều.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Tất nhiên là không thể như vậy [!], cho phép 10.000 năm. Đó là sự thật.

I.K. Jegalin: Có thể sẽ tốt hơn nếu tất cả các đảng chúng ta đều tìm kiếm một loại thuốc phù hợp để căn bệnh kéo dài ít thời gian hơn. Chúng ta cần phải nghĩ đến việc này.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Chúng tôi đã thấy một số tờ báo ở một vài nước nêu ra quan điểm khác nhau, tôi muốn nói thẳng với đồng chí rằng, chúng tôi không chia sẻ cách mà họ xử trí vấn đề, bởi việc này sẽ không giúp gì cho việc làm sáng tỏ các vấn đề.

I.K. Jegalin: Tất nhiên, ở đây không cần giải quyết vấn đề với sự tức giận.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Nếu, trong một khía cạnh nào đó, có thể cho thấy tính đúng đắn trong cách trả lời của tờ "Pravda", song cũng có thể không, nhưng điều này là vấn đề của bất cứ tờ báo nào. Điều đáng nói là ở tất cả các nước, đã bắt đầu mọi chuyện như một cơn lốc tuyết, điều này không đem lại sự sáng tỏ của các vấn đề.

I.K. Jegalin: Tất cả bắt nguồn từ những gì mà người Trung Quốc đã viết.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Tôi công nhận điều này, tuy nhiên nếu chúng ta lại bắt đầu và nhiều đảng lại tiến hành theo cách như vậy, nếu mỗi số báo chỉ đăng một bài thôi, cuộc luận chiến sẽ lan rộng ra công chúng. Theo cách này, thay cho việc làm cho chúng ta khỏe lên thì lại làm cho chúng ta ốm nặng hơn.

I.K. Jegalin: Sẽ bổ sung thêm một loại thuốc khác.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Dù thế nào, sau đó vẫn cần phải trao đổi ý kiến với các đồng chí Trung Quốc, nhưng để tìm được các con đường tiếp cận, cần phải tạo dựng những điều kiện. Hoặc trong những điều kiện như vậy, cuộc luận chiến rất khó có thể giúp cho việc làm sáng tỏ các vấn đề. Đó là những vấn đề liên quan đến quan hệ quốc tế mà hiện đang khiến cho chúng tôi lo lắng.

I.K. Jégalin: Chúng tôi cũng rất đau đầu về những vấn đề này.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Có thể chúng tôi sẽ có cơ hội để trao đổi với các đồng chí trong ban lãnh đạo Đảng Cộng sản Liên Xô.

Trong bất cứ trường hợp nào, việc tìm ra những con đường để củng cố sự thống nhất là một vấn đề trọng yếu đối với chúng ta.

Những gì đang xảy ra hiện nay ở một loạt các nước tư bản chủ nghĩa, nơi bọn phản động tìm cách củng cố vị trí của chúng, đã buộc chúng ta phải nghĩ xem cần phải hành động như thế nào để củng cố sự thống nhất nhằm giúp chúng ta có thể kháng cự được các cuộc tấn công phản động.

I.K. Jégalin: Đối với tôi cũng vậy, tôi rất khó có thể loại ra khỏi ý nghĩ của mình các vấn đề đó. Chúng tôi cũng đang rất đau đầu bởi các vấn đề này. Vì thế, chuyện ra đi là chuyện ra đi, song công việc vẫn là công việc. Dù giữa chúng ta không lớn tại các vấn đề, thì vẫn có những chuyện khiến tất cả chúng ta đều bận tâm. Vì thế tôi hoàn toàn đồng tình với đồng chí. Tuy nhiên, tôi vẫn chưa biết phải làm như thế nào, có thể cá nhân đồng chí, các nhà lãnh đạo của đảng các đồng chí sẽ gặp mặt với đồng chí Brègionhép, để tham khảo ý kiến của các đồng chí.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Tôi chờ đợi đồng chí Brègionhép.

I.K. Jégalin: Tôi chưa từng gọi cho đồng chí Brègionhép. Song tôi tin rằng thế nào rồi cũng đến thời điểm đó. Bây giờ, khi tôi quay trở lại Mátxcova, tôi sẽ nhắc lại cho đồng chí Brègionhép biết nguyện vọng của đồng chí.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Chúng tôi chưa đi đến kết luận, vì thế chúng tôi chưa thể đưa ra lời đề nghị cho việc chúng ta sẽ gặp gỡ và chúng ta sẽ bàn bạc với nhau về các vấn đề này.

I.K. Jégalin: Đầu là như vậy thì sự trao đổi quan điểm vẫn là có ích.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Sự trao đổi quan điểm luôn luôn cần thiết; chúng giúp cho việc hiểu kỹ lưỡng hơn các vấn đề.

I.K. Jégalin: Các cuộc gặp gỡ cá nhân, các cuộc trao đổi là cần thiết. Không có gì đặc biệt, song cần phải nghĩ tới điều này, bởi lẽ các vấn đề hiện đang rất nghiêm trọng. Các vấn đề này đang giày vò đảng chúng tôi, một đảng có tới 11 triệu đảng viên. Vì thế cần phải nghĩ, cần phải hành động, bởi lịch sử sẽ hỏi chúng ta: Các đồng chí đã làm gì vậy?

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Dương nhiên là như vậy, là rất quan trọng với việc lịch sử sẽ nói gì. Tuy nhiên, với tình hình đang lớn tại hiện nay có thể đưa đến những hậu quả rất lớn đối với sự phát triển của xã hội. Có thể lịch sử sẽ không có nhiều điều để mà viết sau đó.

I.K. Jégalin: Cần phải nghĩ cách để tìm ra con đường loại bỏ những điều không hay đã xuất hiện.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Chúng tôi rất buồn vì đồng chí phải về nước. Một điều chắc chắn là, chúng ta đã có từng ấy năm làm việc cùng nhau, song chúng ta cũng

biết rằng mỗi chúng ta đều làm việc theo sự giao phó của đảng và mối quan hệ giữa các đảng và giữa nhân dân các nước đã tạo cơ hội cho chúng ta gặp nhau. Có thể công việc sẽ tạo cơ hội cho chúng ta gặp lại nhau, chúng ta sẽ giúp đỡ lẫn nhau.

I.K. Jegalin: Tôi cũng không biết tôi sẽ nhận nhiệm vụ gì mới.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Bây giờ, chúng tôi sẽ cử Đại sứ mới của chúng tôi đến Liên Xô.

I.K. Jegalin: Tôi xin nhắc lại với các đồng chí là tôi đã công tác ở đây 5 năm, một kế hoạch năm năm. Tôi luôn thấy hài lòng khi nhớ lại những năm tháng ấy.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Chúng tôi sẽ cố gắng để mọi việc diễn ra theo hướng tốt đẹp, để không làm ai đau đầu, để khi nhìn nhận về Rumani, người ta đồng ý với nhận định rằng: ở Rumani mọi việc đang diễn ra rất tốt. Tất nhiên là những khó khăn thì còn rất nhiều, song vai trò của chúng tôi, của những người cộng sản là phải nhìn nhận vấn đề đúng vào thời điểm cần thiết và chúng ta phải có các biện pháp phù hợp để không làm cho tình hình phức tạp thêm. Công lao không thuộc về những ai lách qua các khiếm khuyết mà thuộc về ai hiểu chúng và có các biện pháp nhằm loại bỏ chúng. Điều này được tạo thành bởi - như Lenin đã nói - sự ưu việt của xã hội xã hội chủ nghĩa, vai trò của Đảng Cộng sản với tư cách là một lực lượng luôn hành động nhằm phát triển xã hội.

I.K. Jegalin: Theo như cách nói của Lenin, một Đảng Cộng sản như vậy tồn tại ở Rumani. Khi lực lượng Xô viết nắm quyền lực trong tay, một kiểu Đảng Cộng sản như vậy cũng đã tồn tại, một đảng đã nhìn thấy những khiếm khuyết, loại bỏ chúng và tiến lên phía trước. Những việc đó

đã để lại ấn tượng sâu sắc trong trái tim tôi.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Ở đất nước chúng tôi cũng đã tồn tại những khuynh hướng bỏ qua các khiếm khuyết. Lenin đã không sợ việc nói thẳng thắn và cởi mở về các khiếm khuyết và nếu không chỉ cho mọi người cần phải làm cái gì thì không thể sửa chữa những lệch lạc.

I.K. Jegalin: Chúng ta cần học tập Lenin và áp dụng những giáo huấn của Người. Tôi rất chú ý lắng nghe những điều đồng chí nói. Tuy không thể bỏ qua những thành tựu, các kết quả đã đạt được của đất nước đồng chí, của Đảng Cộng sản Rumani, song cũng bộc lộ những khiếm khuyết mà đảng đồng chí cần huy động sức lực để loại bỏ chúng. Chúng ta hiểu rất rõ điều này bởi vì chúng ta là những người cộng sản. Chủ nghĩa tư bản có thể nói theo kiểu của họ, chúng ta xây dựng để nhằm nâng cao mức sống của nhân dân. Tôi rất hài lòng khi đọc bản báo cáo của các đồng chí (tại Đại hội IX của Đảng Cộng sản Rumani - Đ.T.T chú thích). Tôi sẽ đem theo mình bản báo cáo này về nước.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Chúng tôi đánh giá cao các biện pháp mà Đảng Cộng sản Liên Xô đã thực hiện nhằm đẩy mạnh sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội, phê bình những hạn chế bởi điều này sẽ tốt cho tất cả mọi người. Tuy vậy, vẫn bộc lộ những khiếm khuyết. Nếu không chỉ ra những khiếm khuyết đó, không thể khắc phục được chúng. Tất nhiên, một số người có thể nói rằng: họ (tức chủ nghĩa xã hội - Đ.T.T chú thích) có những khiếm khuyết. Song, làm thế nào được. Cuộc sống vẫn là cuộc sống, không thể không có khiếm khuyết. Nếu như chúng ta chỉ để ý đến xem những người khác nói gì mà không thực thì những

biện pháp nhằm loại bỏ những khiếm khuyết đó, thì khi đó còn tệ hại hơn.

I.K. Jegalin: Khi đó, một dân tộc sẽ bị rơi vào tình trạng đói nghèo và chúng ta thì không theo đuổi mục tiêu này. Tôi đã nói với các đồng chí của tôi rằng, ở Rumani, tôi đến ủy ban Trung ương như đến nhà của mình. Bao giờ cũng vậy. Tôi không phải là một người còn trẻ để làm việc trong bộ máy đảng, song tôi rất thích thú khi đến đó. Tôi cho rằng mình được đến một ngôi nhà đảng.

Đồng chí Nicolae Ceausescu: Tôi mong đồng chí về nước mang theo những ấn

tượng tốt đẹp nhất và tình hữu nghị của đảng và nhân dân chúng tôi. Tôi chúc đồng chí sẽ đạt được những thành công mới trong công tác, có sức khỏe tốt và làm ơn giúp tôi chuyển lời gia đình đồng chí lời chào, lời chúc sức khỏe và thành công trong công việc. Chúng tôi mong đồng chí Jegalin chuyển lời ban lãnh đạo đảng và nhà nước Liên Xô, lời cá nhân đồng chí Brègionhép lời chào và lời chúc thành công trong công việc, nhân danh ban lãnh đạo đảng chúng tôi và nhân danh cá nhân tôi.

I.K. Jegalin: Tôi có nghĩa vụ phải chuyển những lời chúc đó”

CHÚ THÍCH

(1). *Dosarele Istoriei (Những Hồ sơ Lịch sử)*, số 9 (109), 2006, tr. 36 - 39 (tiếng Rumani).

(2). Timisoara là một thành phố công nghiệp nằm ở gần biên giới Tây Nam của Rumani, tiếp giáp với Nam Tư (cũ) và Hungari. Đây cũng là nơi khởi nguồn cho phong trào đấu tranh lật đổ chế độ độc tài Nicolae Ceausescu cuối năm 1989.

(3). Ở đây đề cập đến việc năm 1948, do Liên Xô bất đồng với Nam Tư trong nhiều vấn đề có liên quan đến cách thức xây dựng chủ nghĩa xã hội và mối quan hệ giữa các nhà nước xã hội chủ nghĩa,

Liên Xô đã gây sức ép để các nước xã hội chủ nghĩa Đông Âu khác tuân thủ theo ý muốn của Liên Xô, khai trừ Nam Tư ra khỏi phe xã hội chủ nghĩa. Xem thêm: Đào Tuấn Thành, *Quá trình xác lập quyền lực của những người cộng sản Nam Tư trong những năm 30-40 của thế kỷ XX*, đăng trong Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử*, số 8 (400), 2009, tr. 47-60; Đào Tuấn Thành, *Vài nét về mối quan hệ giữa Nam Tư và Liên Xô trong những năm 1945-1948*, đăng trong Tạp chí “Nghiên cứu Châu Âu”, số 6 (106), 2009, tr. 36-48.